

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרם
לחצי שנה 3.50
רבע 1.75

באשכנז:
לשנה 8 כתרם

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

על המצפה כלי ההוספה הספרותית אין לחתוב.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

ברכת מו"מ 60 הלר. בראש הגליון שני כתרם.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם מקום בית הדאר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918

וזאדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה:

„HAMICPE“

Kraków.

(כחין לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 24 Września 1909

גליון לט.

כראקא ט' השרי פ' ברכה הר"ע

הנפרזה אסון וצרה ומצוקה על צבור שלם ואינם מרנישים כלל שעבירה בידם, הטאים כאלה אינם נכנסים בזמן הזה בגדר איסור והתר או טוב ורע כלל. ואולם על הטאים כאלה נוסדו פסקים רבים בודוי יוה"כ: על הטא שהטאנו לפניך באמוץ הלב; על הטא שהטאנו לפניך בחוק יד; ע"ה שחל"פ בחלול השם; ע"ה שחל"פ בכחש ובכזב; ע"ה שחל"פ בכפת שחד; ע"ה שחל"פ בעזות מצה; ע"ה שחל"פ בקלות ראש; ע"ה שחל"פ בשנאת חנם; ע"ה שחל"פ בתשומת יד; ע"ה שחל"פ בתמהון לבב. סתם יהודי באמרו את הפסקים האלה יחשוב: אינני מרניש בעצמי הטאים כאלה, כודאי הטאו אחרים והוא מתבון לעשות תשובה על אחרים. אם אדם כזה הוא בעל השפעה על הצבור או אפילו על משפחתו והיתה לו יכלת להרניש אחריות מעשיו בעניני הצבור ובתהלוכותיו עם הבריות וכחנכו את בניו, היה יכול להתודות על אלפי הטאים כאלה, שחטא בעניני הצבור, הטאים שכמעט אין להם תקנה, לפי שכבר גרמו לדורות אבוד מוכה הרבה והתמדת הרעה במחשבה ובמעשה ובתוצאותיהם המשחיתות. וכן במצות שבין אדם לחברו. מי זה עושה תשובה כיוה"כ על עבירות כאלה? ומשנה מפורש הוא, שעל עבירות שבין אדם לחברו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חברו. מי זה משניה על זה? ובכ"ז אדם מתופף על לבו וקורא: ע"ה שחל"פ בכטוי שפתים, — בדעת ובמרמה, — בדבור פה, — בהזנת ריע, — בלצון, — בלשון הרע, — במשא

תשובה ותפלה וצדקה.

בשלת האמצעים האלה בא היהודי ביום הכפורים לפני אלקיו, לבקש מחילה וסליחה ובמול הנזרות הקשות, שנזונו עליו בר"ה. אולם היודע סתם יהודי להשתמש באמצעים האלה? זאת היא שאלה קשה מאד וראוי לכרה עכ"פ בעשרת ימי תשובה. התשובה. ענין התשובה הוא: אדם המקלקל מעשיו וגורם רע לעצמו ולאחרים ואחר כן הוא „משיכ אל לבו“ — כלשון הכתוב — את גדל האחריות, שלקה על עצמו במעשים, שעשה בלי ישוב הדעת ואת הרע שגרם בהם והוא מקבל על עצמו לתקן עכ"פ לעתיד ולא ישוב לכסלה. תשובה כזאת רצויה ומועלת לרוב להעביר את הרע. אבל תשובה הנעשה רק לצאת ידי החובה, כשאר המצות הנעשות בכל ימי שנה, דמיונה כאותו הבודק חמץ, המניח בכונה פתוחי להם בזויות חרון, שיהיה לו מה לבער, בכדי שיקיים מצות בעור. בעל תשיבה כזה יעשה תשובה שלמה על אשר לא היתה לו אפשרות בחדש שבט לקדש הלכנה בזמנה, לפי שהשמים התכסו בעבים בכל לילה, אבל לא יעשה תשובה על עבירות, שגרם בהן הרבן שלם למשפחות שלמות ולכל עמו לדורי דורות. ועבריינים כאלה ישנם הרבה, הרבה מאד עד אין מספר. נזכרה נא את המון העבירות, שאנשים נאמנים לאלקים ולתורתו עושים בעניני הצבור, בהביאם ע"י אהבת עצמם

הנני מברך ממעמקי לבני את אבי אהובי עמ"ר מר נהן מאיר ווערנער במיחיילעני ואת אמי היקרה ואהובה מרת עפפא בגמר החימה טובהו א. כ. ווערנער — ווין.

אל הכוראים.

לכל ידידינו, שברבנו בקרמות ר"ה, נשיב בזה תודה רבה ונכרם בנח"ט. הגליון הזה הוא דאחרון לרבע השלישי ונבקש מאה החותמים, שזמן החימה נגמרה, למהר לשלם בעד הרבע הרביעי ולכלתי הפסיק זמן רב כדרכם. לעזור לקיום העתון העברי היא חובה קדושה לכל יודע עברית ועל כן אין די מלים לננוה בהן את יודעי שפתנו העברית, המבכרים עתונים ורגונים וגורמים בזה במול העתונים העברים ושכחה לשוננו הלאומית מפי בני עמנו. כדאי הוא לכל יודע עברית להביא קרבן קטן לעמו העברי ולשלם בקביעות בעד עתון עברי אע"פ שהוא יכול להשיג לפעמים גליון חנם לקריאה... מאה החותמים נבקש, שלא להשאיל גליונות לקריאה חנם. כל יודע עברית חייב להזמין לו את „המצפה“ בכסף מראש.

מו"ל „המצפה“.

פיליטון.

הגיון לראשית שנת תר"ע.

הדרות מלאתי, לפי הלם פעם.
נפשי כל נפשי — נעכרת, נועפת.
הי, שדי! מה-תהיה אחרית הועם.
אם שנה על שנה בגיון חלפת?
אם אין בארצות חלד לעמד מנות.
ונאלץ הלחם עם רדפים נוראים.
אמץ נא לבו, חגרהו נא כח.
הוי! צק נא עליו רוח השמנאים!
הדבר נא תחיתו עריצים אכזרים.
ישע, כבוד, חפשה, תן-לו מרשה;
כמש בנהם סופה יפצו הצרים.
ושלון לי תביא השנה חדרשה!
מה יקר, שלונה, ערפך אחרי קשרות!
לשבע מתקך מה נפשי שקקה!

פרשי נא כנפיד! תכלית עברות!
תונת אי מרנעה רוחי בקקה!
באי באי, שלונה! הרחיקי פחד!
נני, נני על אחי הנדחים!
באי נעמתי! ובצלך גם יחד
על חיי אשר ותעננו לנצחים!
יהושע אמלאם.

כל נדרי בכפר ומוסר בעיר.

אפרים גרידינגר, מי זה לא שמע את שמע האיש המהולל הזה ואת לצונו ואת מעשיו המברחים? בלי כל ספק כבר שמעתם רבותי גם אתם הרבה ספורי מעשיות על אדותיו. אולם אני בן עירו אספר לכם מעשה באפרים גרידינגר, שקרהו פעם אחת ביוה"כ פ' שבדאי עוד לא שמעתם אותו, ואני שמעתייה מפי זקן אחד בעירונו, ששמעה מפי אביו, ששמעה מפי אפרים בכבודו ובעצמו. מעשה שהיה כך היה. פעם אחת שברו את אפרים — בידוע היה בעל תפלה — להיות חזן בעל מוספים בכפר א' אצל העיר ב'. הכפר הוא בפר גדול וכשלושה מנינים יהודים דרו בו ובסביבתו בעת ההיא. רובם היו

עשירים ולא אבו לעזוב את כהיהם ורכושם הפקר, ולהיות „אנסי-בסר“ בעיר, ויחלימו להתפלל גם בימים הנוראים בבית התלהם הארעי, אשר בבית המלון. ויחפשו אחרי בעלי-התפלה הגונים וישכרו איזה יהודי להתפלל הפלות שחרית ואת אפרים שלנו הזמינו להתפלל הפלות מוסף. עליבם לדעת, רבותי, כי נסים נעשו להם, שר' אפרים השתכר אצלם ימים אחדים לפני ר"ה, כי אלו השתכר אצלם שבועות אחדים מקודם, היה לוקח זהובים אחרים דמי-קדימה ושוב לא היו יודעים אנה הוא בא. כי כך היתה דרכו בקדש, בכל שנה אחר שבת נחמו כבר היה נוטל לו את חבילתו על שכמו ונשא את רגליו והלך לבקש מקום להתפלל בימי הדיון, ובכל מקום בואו לקח דמי-קדימה והלך הלאה לדרכו. כה היה לוקח לכל הפחות מעשרה גבאים דמי-קדימה והולך אותם שולל. ובמקום שהשתכר בימי הסליחות שם היה מהפלל. ובכך התפלל איפוא אפרים בכפר א. שאצל ב', וימצא חן בעיני שומעיו. בכל יום מעשרה ימי תשובה אבל אצל בעל-בית אחר והם פמנו אותו בתרנגול-הודו קודם הפסח. ובערב יוה"כ סעד אצל ר' חיים המוזג בעל המלון, שכביתו היה גם בית התפלה. בארוחת הצהרים אמר לבעל-הבית: „התשמעו ר' חיים, היום מצוה להרבות באכילה ובפרט בשתייה. ומצוה מן המובחר לשתות מי דבש, וכל המרבה לאכול ולשתות מעלה עליו הכתוב כאלו

ידיעת היהדות אינה מתפשטת ואינה מתרחבת. הנתבנים העברים של עכשו אינם יודעים את היהדות ואת תורה, והמשתדלים בהתפשטותה של ידיעה זו אינם חפצים בקיומה של היהדות ואינם מאמינים בתחיתה, ואם ירשו בחקרי היהדות, הרי היא בעיניהם בדרישה במחקרי אחר העמים העתיקים, שכבר עבר ובטל מן העולם. — המתומרים בקולטורה עברית יוצאים ידי חובתם לשפ"ע כאמירת "שא"אם" ובקריאת "הערצ"ר. היפא איפא אם יהיחם הקהל באדישות לכל מפעלם?

וזכרו הרפת צר

זו היתה הקריאה הגדולה של גאון עזנו, יהודה המכבי, בהצווה על עם חרמנו באז מעולם, היונים, שבקשו לעקור את הכל, להשמיר את בית יעקב באמצעי קל — ע"י הברחה את אבותינו "לבתוב על קרן השור: אין לנו חלק באלקי ישראל!... צפרים חדשות — זמירות חדשות, והחיה שכארם לעולם עומדת. קולטורה היונים בטלה במלחמתה את תורת ישראל, אבל שנאת היונים ומלחמתם אהנו — לא בטלו. גם בזמן הזה נפגשנו עם עם חרמנו על שדה קרב, ושוב קבל הדבר צורה של מלחמה קולטורית-אקונומית, ושוב התחיל הנצחון ניטח לצדו של שר ישראל... הדבר נודע למדי. ע"י ההגברות הישוב בא"י והתקוה הלאומית בעמנו המפורז, החלו להתקלקל עסקיהם של אובלי דמינו (תרתו משמע) הקורפאים, הפרגאים ובנותהון, מספיקי אתרוגים של מזמורת לישראל שומרי דת, ירד ירדו אתרוגני יון עד הרוטמא התחתונה, והם לצלע נכונים. מה עשו הסוחרים היונים? קמו ויקראו מלחמת תחרות על אתרוגני א"י ע"י הורידם מחור, "סחורה" עד בלי די. ותהי המלחמה קשה מאד, כי "להם" הכל מותר, גם ליפות את "הסחורה" ע"י הרבבה, וגם להגדילם כלי השגחה, כלי ריני ערלה, כלי תרומות ומעשרות וכו' וכו' נוסף ע"ז חוקים הם גם מצד המסחר, בתור סוחרים שיש להם חוקה בשוק המסחר מכבר ובדומה לזה. ויודע זאת עם חרמנו היטב, והקוהו חזקה, שסוף סוף יעלה בידו לנצח במלחמה האיקונומית-הקולטורית הזאת, ולהברית ע"י זה ח"ו משען לחמם של הרבה הרבה מקולוניות ישראל. — אשר ע"כ הננו מזכירים לאחינו היום את אותה הקריאה הגדולה של גבורינו הלאומי כמלחמתו אז. זכרו חרפת צר, החפץ להשחיה אתכם מנפש עד בשר המפיץ בעם את סחורתו האסירה ע"י שחד ושלמונים לאנשים ידועים, וחפץ גם לבלות את מצכם החמרי של חלוצינו הישרים בארץ אבות! זכרו, אחינו, את חובתכם הלאומית לאנשים העמלים בכל כחם ובהבאת קרבנות גדולים להפיץ את פרי עבודתם של חלוצינו הלאומיים בין אחיהם הנפוצים בגולה. זכרו, אחינו, זכרו... זכרו זכורה לשוב אותה "חברה מסחר פלשטינא בלבוב" Palästina Handels-gesellschaft Tieger & Comp. Lemberg המוסרית של חברת "פרי עץ הדב" המפיצה בין אחינו אתרוגני א"י כשרים אך ורק מגני ישראל (לא מגני הערביים!) תחת השגחת האיב"ד ביפו. האתרוגים נקנו בא"י ע"י הר' זאב גראָם חתן הרה"ג ר' זלמן שפיצער ז"ל מווינא, וע"י הר' גבריאל שניטמליך היושבים ביפו. בנוגע לצד המוסרי של הדבר עשתה החברה את חובתה הלאומית בשלמות. — יזכרו נא גם אחינו את חובתם הלאומית לעשותה!

מאיר חרמינר

עיד הקונגרס העברי-הקולטורי

הועד-המכין של הקונגרס העברי-הקולטורי פנה לכל אלה, שבאו עמו בדברים, במכתב-החזר הזה: "ברלין, יום ב"ח לחדש אלול התרס"ט. ארון מאד נכבד! בשום לב, כי בקרוב הועד פה מועצה, אשר עליה יהיה לדון ולהחליט החלטות גמורות בדבר מקומו וזמנו של הקונגרס לשפה ולקולטורה העברית ויתר השאלות החשובות הנוגעות להענין הזה, הננו מתכבדים איפוא לפנות אל כבודו בבקשה, כי יואיל נא לענות לנו תיבף ומיד תשובות מדויקות על

השאלות הללו: א) החשוב כבודו בכלל לבוא אל הקונגרס העברי? ב) היבא כבודו אל הקונגרס הזה, אם יתאסף בברלין ביום 16 לירח דצמבר 1909 ואילך? ג) הישתתף ב' בקונגרס, אם יתאסף בברלין ביום 3 לירח יאנואר 1910? ד) אחרי אשר הובעה הדעה בעתונות העברית לקבוע את מקום הקונגרס העברי בארץ-ישראל, הננו שואלים את כבודו, אם אפשר היה לו לבוא אל הקונגרס אם יתאסף בארץ-ישראל בימי האביב הבא? הועד המכין כל החפצים להשתתף בקונגרס העברי ולא באו עוד בדברים עם הועד-המכין בברלין, מתבקשים, לענות נ"ב להועד המכין תשובות מדויקות על השאלות הרשומות למעלה. הכתבה היא: Herrn Dozenten Dr. E. Baneth, für Kultur-Kongress-Komitee Berlin C. Rosenthalstr. 25.

פיליטון הטון

מעט הלכות תשובה

פשיטא שהאומר אחמא ואשוב אחמא ואשוב אין מספקין בידו לעשות תשובה והאומר אחמא ויוה"ב מכפר — אין יוה"ב מכפר, זהו משנה מפורשת. אך נסתפקתי, האומר אחמא ואחרים יעשו תשובה מרו? חפשתי אחרי הדין הזה בנגמרא ובמפרשים, בפוסקים ובכל נושאי בליהם, בספרי מוסר ובספרי חסידים ולא מצאתי וכמעט הייתי רוצה לפסוק מדעת עצמי, שאין תשובת אחרים שזה בלום לחוטאים, כי הלא בן נוהגים חסידים ואנשי מעשה, שכל דבר שאין היתרו מפורש הוא בחוקת איסור. אחרי בן נזברתי בכלל הישן: "פוק חזי מה עמא דבר" ויצאתי ובדקתי ביצד זיהגים בעולם וראה זה מצאתי:

בבתי חסידים ידועים בקראקא נגלה נגע צרעת ומראהו עמוק מן האור. בנותיהם יוצאות לתרבות רעה, בורחות מבתי זוריהן, מירדות בעליותן, מצערות ומגרשות אותם ויש אשר הענגבה על בחזרי חמד מבתי מדרש המדעים והאמנות בעת אשר אבותיהן בחרו להן חתנים מבתי המררש של החסידים. ולפי שאין יסורין בלא עון מוכיח גם הנגע הזה להיות רק תוצאת איוה עון קשה. ולפי שהימים האלה ימי תשובה ממשפשים גם החסידים במעשיהם ולא ביחידות אלא באספות ובמועצות, כי קשה לאדם לראות נגעי עצמו ונגבנונו הוא, לכן התאספו, למען יבדוק כל אחד נגעי חברו. וכאשר ידעו את החטאים יוכלו לעשות תשובה בצבור. התשובה כזאת בודאי רצויה לפני שיפט כל הארץ, אם עדה שלמה תשוב מדרבה הרעה בודאי ירפא הנגע ושב ורפא לכל העם ונסלח לבר עדה בני ישראל וכו'. ומה החליטו במועצותיהם? שמעו ותסתו: הנערות ומחנכיהן חטאו — והנערים יעשו תשובה, ולא רק נערים גדולים, כי אם גם ילדים יושבו מדרבם, כדוגמת תשובת נונה. ילדים מגני חמש שנים ומעלה ילכשו בכשות. ילד לבוש בבגדי ילדים יחרס ויהיה בנדוי ולא יבניסוהו אל בית התפלה. בחורים כל יקרא בעתונים וכל ילמדו לשון-קדש, אף אם כבר מלאו להם שלשים שנה (נער בן י"ג הנושא אשה מותר בכל דבר, אף אם אשתו המשבילה מגרשתו. אולי היתרו משום שלום-בית, אף שספק גדיל אם תשובנה הנשים המשבילות לאהוב את בעליהן הנערים, אם ידעו לה"ק וקריאה בעתונים). אסור להדק על הציאר צוארון קשה (ספק הוא אם הגורה הזאת נגורה רק על הבחורים או גם על הנשואים. אם רק בניה"מ"ר או גם בעיר, אם רק בעיר או גם במקומות התרופה...), אבל לנערות ולנשים מותר כל לוקסים וכל מידה שבעולם ואף ללבוש לסוטה (יאקע) המניחה את הזרועות ואת הערף ואת החוזה ערומים. אסור לנערים לבקר את ביה"ס וק"ו ב"ב של ק"ו, שאסור להם לבקר את ביה"ס העברי, ללמוד שם תורה ודיני השלח-ערך הנהגים יום יום ולא עוד אלא שמצוה וחובה להוציא לעז על ביה"ס ההוא ולהעליל עליו ועל מוריו עלילות שקר (בן למשל

העלילו על המנהל מר ראם, שהוא מקמר בשבת ובאמת אף בחול אינו מקמר). מצוה וחובה קרושה ללכת אל כל הורי התלמידים מביה"ס העברי, לאים עליהם, להוציא את בניהם מתיכוי. כל זאת בנערים, שעליהם לעשות תשובה על חטאי הנערות, אבל הנערות עצמן פטורות מן התשובה, אף שאינה מ"ע שהזמן גרמא. מותר להן גם להבא להתחנך בין הנכריות ולקרוא רק ספרות נכריה הבתובה ברוח קתולי ולהתחנך עם סטודנטים ודוקא נוצרים ולקרוא רומנים וללמוד גם צרפתית, אבל לא ח"ו עברית, אמנם אסור להן ללכת אל תיאטר, אבל רק בליות אמותיהן, בליות עיגביהן — אין אפיטרופים לעריות. "משפט קוליקוב", קראתי בראיתי את תשובת החסידים בקראקא. הנגר חטא ואת הרצען יתלו, יען אין רק נגר אחד ורצענים ישנם שנים. הנערות חוטאות ומביאות צרות ומצוקות, וללוח וככיות לעצמן ולמשפחתן והנערים יעשו תשובה ויקבלו סינים ונדרים חדשים על עצמם, בעוד שאף הסינים והגברים הישנים הם עליהם עול קשה משאת בזמה"ז ויש לחוש, שיפקי מעליהם את כל העול הקשה כפעם אחת, ברבבות מעשים, שהיו בכל עיר ועיר. אך אסור לתרהר אחרי חכמים, מסתמא יודעים הם מה הם עושים. אבל תורה היא ולמוד אני צריך. הלכתי אל אחד ממנהליהם, לעשות עמו שאלות ותשובות, אינטרוויו בלעז. וזה אשר דברתי:

אני: שמעת, כי בשביל עונות הנערות גזרתם תשובה וסינים ונדרים חדשים על הנערים. הנזירה הזאת דומה בעיני במשפט קוליקוב, אבל את משפט קוליקוב אני מכין היטב. אין בעירה רק נגר אחד ואע"פ שחטא, הפסד מרובה היא לתלותי, ע"כ מוכן מאדני, שצריכים לתלות במקומי את אחד הרצענים, שהם שנים. אבל על מה סמכתם כנזרם דרבי תשובה על הנערים לפי שחטאו הנערות?

הוא: גם בענין זה כך הוא. נערות ישנן רק ממין אחד, בלן בעלות דעה אחת ושיפת אחת. תאות המותרות ובזבוב הממון וחיי התענוגים ורבי חנכרים ורוח קתולי והשעמים והכבלה ממלאים את נפשות בלן בשעיר אחר. לכן הפסד מרובה הוא לצבור לענין, שאם הברחנה מהנרת ידנו לא נוכל להשיג פלוניות אחרות. אבל נערים ישנם מבמה מינים, ישנם ביניהם חסידים וישנם ציונים, ישנם במלנים וישנם משכילים, ישנם בני תורה וישנם בורים, ישנם בורגנים וישנם מוציאלים ועיד כמה מינים, ע"כ עליהם, כמו על רצעני קוליקוב, יש להטיל את הענש והתשובה. האינך יודע, שאם נענוש את הנערות הברחנה אל הנזירות הפיליציות, להמיר דתן? הרי גם בלא זה הן עומדות ברגל אחת מחוץ למחנה, ע"כ נענוש את הנערים החתיות, בודאי ידוע לך המש"ל מן הפשתני הזה, שיש לו סחורה מיכה והוא חובטת ומלקת אותה ואינו חושש. אבל אוי לו לפשתני, שסחורתו גרועה במעשה זכיות, חלילה לו לנגיע בה בשבתי!

אני: אם כן, אם יודע לכם, שבנותיכם לא התחנכו יפה, המיבי דרכים וחכמו עכ"פ את ילדותיכם הקטנות חנוך יהודי, לכל תצאנה לתרבות רעה?

הוא: בודאי בינתך על חנוך עברי. האם לא שמעת, כי הנערות, שברחו מבתי אבותיהן, למדו עברית וע"כ יצאו לתרבות רעה?

אני: האמנם לא למדו הנערות הן כל ימיהן רק עברית?

חדשה בספרות ההוראה העברית!
יצא לאור הלשון ספר שני
 ספר למוד לשפה, לרקדוק ולאורתוגרפיה
 בשמה קלה עם עבודה עצמית מסודרת
 לתלמידים.
 מאת ש. ל. גרדון ורשה.

„הלשון“ ספר שני חדש הוא בתכנו
 ובסדרו כאחיו הראשון. הוא אינו ספר
 מקרא בלבד, אלא הוא סקוף את כל
 חלקי הוראה לשוני: (א) חרס-סומים ה
 מצוינת בהכנה העשיר ובסגנונה הרענן
 עם ציורים מהדרים. (ב) רקדוק
 הלשון. חלק זה מכיל, מלבד שם שם,
 שם מספר ומלות היחס לנטייתיהן, את
 כל הפעלים לנטייתיהם ולבניניהם.
 (ג) אורתוגרפיה. פרקי הבהבה
 (רקמרה) מסודרים בהתאמה לבללי
 הרקדוק הבאים לפנייהם, והכל בשפה
 מסוימת עם עבודה עצמית מסודרת
 ומורגנת לתלמידים בסוף כל שער.

מחיר הלשון ספר שני 80 קאפ. (שני
 כתרים) פורטה 12 קאפ. יצא לאור
 „הלשון“ ספר ראשון במהדורה שלישית
 מוגהת ומתוקנת ובהדור רב. מחירו 60
 קאפ. פורטה 10 קאפ.

S. L. Gordon, Warschau, Kup. 7.

באוסטריה-אינגריה אפשר להשיג את
 „הלשון“ אצל א. ראבינאוהן, סמינסלוי.

גינוע שמאלץ כשר
 געקאפטעס
 אויג קוהרבוטמער מעגליך פרישע
 פערזענדעט
 Juda Zins, Husiatyn (Galiz.)
 פרייווע אויג הכשרים מהרבנים הגאונים
 מבערואן מפרעמיסלא ומסטריא שליט'א וענדע
 אויף פערלנאנגען.

כה דהתרא עדיף!
 כל החפץ לגלח הזקן בהתר ולא באסור
 יקנה ממני את אבק-הגלוח החדש
EXCELLENT
 כשמו כן הוא, טוב ויפה וריחו נעים ומועיל
 לגלוח הזקן ברגעים אחרים עצהיו"ט.
 הורא דבר ה' יוצא' בזה ידי חובת המקום
 וי"ח הבריות. מחיר הבה אחת בחד וחצי.
 שתי הבות שני כתרים וחצי. ע"י נאכ-
 נאהמע לא ישולח. בתוכתי עתה.

MOSES KATZ
 Jerusalem, Palästina,
 Poste restante
 לפנים היה מושבי בלגדון.

ISIDOR KRIEGER
 Friedland bei Mistek (Mähren)
 פערזענדעט פוהרמאנס-אונד פיאקער-
 פייטשען אויס פרימא קערן-לעדער גע-
 שניטמען צו ביללנסמען פרייווען. פערזאנד
 פער נאכנאהמע.

Wyd.: **Naftali Hof. S. M. Lazer.**
 Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
 Drukiem S. L. Deutschera Podgórzu

שוין ערשיענען גרשם באדרעס „יודישער פאלקסמאלענדער“ לוח לשנת תר"ע מיט פאלגענדען לייטערארישען אינהאלט:

(א) סלונדו אלמוני; פון דער פערגאנגענהייט אויף דער צוקונפֿט (דאס יודישע פראג-
 לעטאריאט און זיין פעהעלטיגס צום ציוניזמוס). — (ב) ג. ב.: ר' בעריש מייזעלס (ביא-
 גראפיע). — (ג) ישעיה שטיינגאסן; פלוצים דערשראקען (ערצעהלונג). — (ד) יעקב
 גארדין; דאס טעאטער. — (ה) ראובן פאהן; א בעשווערליכע ירושה (פונים קראים-לעבען). —
 (ו) ג. ב.: רי ערשטע יעוואיטען אין לעמבערג. (ז) אברהם וויעוויאקרא; אויפן וועג
 (א קאפיטעל פון א פאעמא). — (ח) יהואש; שכל אהן גאט (געדיכט). — (ט) ד"ר נתן
 בירנבוים; צוויי פראגען (זשארגאן און ציוניסטישע לאנדעס-פאליטיק. — (י) ג. באדרע;
 דאנקבארקייט (סקיצע). — (יא) יעקב גארדין; מיין ערשט דראמא. — (יב) ג. סאמועל;
 דאס טאלענט פון אהן א מאלענט. — (יג) מ. ל. האלפערן; איינזאמע שאטענס (געדיכטע). —
 (יד) אנזעלם קליינמאן; ברוגז נעווארען (נאָוועלעט). — (יז) יעקב מעסמעל; קלאנגען
 (געדיכטע). — (יח) צבי שפיצער; יעקב גארדין (מיט דער פאסטאגראפיע). — (יט) יעקב
 ליפשיץ; רויטע פוטער (סקיצע). — (יך) מאיר הארטינער; קיין אמערוקא! געדיכט מיט
 מוזיק-נאמען. — (יט) יעקב גארדין; טיפען-גאלעריע. — (כ) צבי שפיצער; ווילהעלם
 פעלדמאן. — (כא) י. שווארץ; די תאוה (געדיכט). — (כב) דוד קלינגהאפער; אנטלאפען
 (סקיצע). — (כג) ג. ב.: שצראטאטישע קרעטינימוען.

דער קאלענדער האט 250 גרויסע דרוק-וויטען און קאסעט
 1 קראָנע (פאָרטאָ 20 העלער).

ווער עס קויפט דעם קאלענדער ביו ר"ח מרחשון הבע"ל בעקומט די ביו אינד
 ערשיענענע צוויי העפטען „שטראהלען“, אלס פרעמיע גראטיס.
 בוכהענדלער און ציוניסטישע פּעראוינע בעקומען א גרויסען ראבאט.
 אדרעסע:

Gustav Bader, Lemberg, Sonnengasse 27.

מאטיעס פאסט-הערינגע איך פאָפּעריערע נייע פאסט-קארלע צירקא 30 שטיק א 4 הר. פראנקה יעדע שטאציאן. 1/4 טאננע 22 קראנען. 1/8 טאננע 12 קראנען אב קראנא. **Leopold Bertel, Krakau.** ביי פערלאנג פרייווקוראנט גראטיס.

כשרה רעסטוראציאן אונד האטעל אימפעריאל אין סטריא דעם דוד האבער וויז א וויז דעם באהנהאף איזט ניי איינגעריכטעט נאך ערפארדערניס דער צייט מיט אללעס קאמפאָרט, וויבער, נעט, מיט ארע בעקוועמליכקייטען. בעסטעס איינקהעהוויז פיר יודישע סוחרים און רייזענדע. בילדיגע פרייווע. בילדיגע פרייווע.

כשרה זעלכווארען-פארריק A. Finkelstein, Lemberg, Goluchowskipl. 2 ליעפערט ארע סארטען זעלכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט מיט דען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ו. ו. אונד ערצינגט נור פרימא-ווארע בהכשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

פרי עין הדר אחרוני ארץ ישראל רק מגני ישראל אצל חברת המסחר „פלשתינה“ בלבוב.

אחרוני אחרוני העובדים כועת אפס על
 הרי ישראל ומקמים כל המצות התליות
 בארץ. אשר רק הם הכשרים עיפ רין ואין
 זולתם. לא כאלה אשר מגני הערכים מוצאם.
 מהאחרונים האלה יתפרנסו משפחות למאות
 מאחזי על אדמת אבותינו. רק חברתנו המכור
 האחרונים האלה כהכשר הרכ אביר ביפו.
 ונס בקולבים והרסים נשרת את המזמינים
 אחרונים כמקח השיה.
 כל מיני יינות איי וקאניאק משובחים.
 רמונים, שקדים, עציזית וכל מיני בורות
 לתמרוקי הנשים מארץ חמדתנו נמצאים למכור
 אצלנו כמחיר מעט. כתכתנו:

Palästina Handelsgesellschaft
 Lemberg, Polna 7.

האטעל רעסטוראציאן כשר כבעיב יהודים של שלום אהרז ראווענמאל בלבוב, רחוב רוועניצקא 13. מעלעפאן נו' 1314

מלמד יבוקש
 בעד ג' תלמידים (הגדיכ בן י'ז והקטן בן י"א)
 שכרו מאה כתרים לחדש
 רק ת"ח טובהק. שיש לו ידיעה רחבה בתנ"ך
 ונפ"ת ורקדוק לש"ק. היודע פרס
 כפדגוגיא ומצוין בהסברה טובה ישלח
 העתקת תעודותיו כתוכים באצבעו על
 האדרסה דמטטה. — ליודע גם שפת אשכנז
 משפט הבכורה.
 Pinkas Horowitz, Besztercze,
 Siebenbürgen.

תורה עם דרך ארץ
 בית הספר הראשון בכל הממלכה, אשר
 בו ירכשו להם בני יהודים תורה יתנון
 יהודי גמור ביחד עם מרעי בה"ס הכללים.
 אשרי האיש, שיוכל לשלוח את בנו אל
 הגימנזיום העברי
 אשר באונגאריש בראר תחת הנהגת הרב
 הגאון ד"ר מאיר יונג. שם ילמדו התלמידים
 כל עניני הלמוד של גמנוזיום וגם תורה,
 נ"ך, רקדוק, ש"ס ומפרשים, ויחנכו בדרך
 התורה וי"ש. תלמידים מגליצא ילמדו פה
 גם פולנית ועליהם להתחנך במחלקת
 ההכנה פה בשפת אשכנז. מחיר הלמוד,
 המעון ומוזנות כשרים מחמשים כתר לחדש
 ולמעלה.

Rabbiner Dr. M. Jung
 Ung.-Brod (Mähren).

סאלא גאלדמאן
 געפריווטער עלטערער פערלשער, האט
 זיך נאך לאנגיעהריגער פראקטיס אין דער
 ק. ק. קליניק זאווי אים שפיטאל אין
 קראקא נראָרגאססע 71 עמאבילעט
 (וואָהננג יאסנא 6) אונד עמפֿהילט
 זיינע דינעסעטע אלס געהילפע דעם ארצטעס
 ביי אינטערנען אונד חירורגישען פּעראנ-
 שטאלטונגען.

מכתבי הוראה פרוסקט מפורט הנם.

ה'לך במרקאות יקבל גם את הספר „תמונות ותפוסים“ המכיל שלשים ספורים וציורים, מחיי היהודים בגליצא.
 שנה וואלקאווסקי, 119 Postfach 16, Miodowa, Krakau.
 מכנה לדונמא כתר אחד.